

— hij richt zich op den arbeid van Gods genade in den mensch.

Daarin is die haat zelfs duivelsch.

Immers, het woord door „doodslager“ overgezet zegt letterlijk „mensenmoordenaar“, en bevat daarin, volgens de ontwikkelbare bedoeling van den apostel, eens rechtstreeksche heenvijzing naar den menschenmoorder van den beginne, den duivel.

Wie een hater is van het nieuwe leven uit God, van de genade des Heiligen Geestes, van den band met Christus, van geloof en bekeering, — ja, die staat aan de zijde van den boze, die is uit den vader, den duivel; en, met hem in gemeenschap, kan hij niet anders dan, gelijk deze, zich in den afkeer van zijn hart verzetten tegen het herscheppend en verlossend werk Gods, en daarin den dood, ten diepste den eeuwigen dood van zijn naaste begeeren; — „een tegelijk, die zijn broeder haat, is een doodslager“

Zietdaar de huiveringwekkende diepte van dezen haat.

Het is dan ook volkomen verstaanbaar, dat de apostel van zulk een hater zegt, dat hij „blijft in den dood“, en dat hij „het eeuwige leven niet heeft in zich blijvende“. Hij draagt het teeken, dat hij nog altijd in den geestelijken dood is, waarin hij van nature ligt; en hij moge schijnbaar, in het midden der gemeente, deel hebben aan het eeuwige leven, — het is slechts schijn: hij is het niet waarachtig en onvergankelijk deelachtig.

Ontroerend kenteeken.

Het roept ons tot de vraag, hoe wij staan tegenover het genadewerk Gods in onze broeders en zusters. Als er in onze omgeving iemand tot bekeering komt, of tot zekerheid des geloofs, — wat getuigt dan ons hart daarvan? Als wij de taal en de daden des nieuwen levens hooren en zien, — hoe zijn dan onze gevoelens daartegenover? Er zijn op dit gebied in de Kerk des Heeren soms uitingen, die het doodsteeken dragen.

Eens kwam een blindgeborene door Jezus tot het omwrig licht. En zijne omgeving, ook zijne geestelijke leidslieden, gaven den indruk, alsof zij liever gezien hadden, dat hij maar blind gebleven was. Tenslotte hebben zij hem uitgeworpen. Zietdaar het doodsteeken.

Nog eens, — hoe staan wij tegenover het genadewerk in onze naasten?

Uw hart is er toch niet koel voor?

Een blinde, wiens oogen open gingen, en die van het licht gaat spreken, en in het licht gaat wandelen, — hij is u toch niet lastig? hij past toch wel in uw gezelschap? hij was toch niet vroeger, in zijn blindheid, aangename omgang dan thans?

O, gij haat hem niet, — zegt ge; integendeel, — gij kunt waardeeren, dat hij.....

Mijn lezer, laat ons naar het begin terugkeeren, — en God make uw hart opricht in deze zaak, — „niet-lief-hebben“ is „haten“

U.

v. A.

KERKELIJK LEVEN.

Verkeerde wisselstand. IX.

Inzover Dr v. d. Vaart Smit zich op Calvijn beroept in de stand der kwestie deze:

1o. Calvijn kent volgens Dr v. d. V. S. geen bijzondere sacramentele genade.

2o. Calvijn leert volgens hem, dat er zonder persoonlijk geloofsaanvaarding, alzo zonder daadlijk geloof, geen sacrament bestaat.

3o. Calvijn zou de meening zijn toegedaan, dat de doopsnede in de eerste plaats bij den doop van het kind aan de ouders wordt geschonken.

4o. Het kind zou eerst deel krijgen aan de doopsnede, als het tot zijn verstand is gekomen.

5o. Dr v. d. V. S. ziet daarbij af van de ons verborgen inwerking Gods op de ziel van het kind, omdat, gelijk uit de strekking van zijn betoog blijkt, deze inwerking, zoo ze bestaat, in geen geval als sacramentele genade kan worden opgevat.

Bij den doop van een kind staat het naar deze voorstelling alzo:

1o. het kind ontvangt alleen het uitwendig doopteeken, maar niet de doopsnede;

2o. de ouders ontvangen niet het uitwendig doopteeken, maar wel de doopsnede.

Uit de aangevoerde citaten bleek reeds, hoe onjuist dit beroep op Calvijn is.

Zoo kwamen wij dan tot de konklusie, dat in deze kwestie Calvijn en Dr v. d. Vaart Smit letterlijk op elk punt tegenover elkander staan.

De citaten hiervoor zouden gemakkelijk te verdubbelen zijn.

Wij meenen echter, dat wij reeds meer dan genoeg hebben aangehaald om het bewijs te leveren.

Van een tekort aan argumenten zal men ons niet kunnen beschuldigen.

Eén passage dient echter nog onder de aandacht gebracht, omdat men die licht zou kunnen misverstaan.

Zij betreft het nut van den Doop.

Calvijn noemt tweeërlei nut, zoowel voor de ouders als voor het kind.

Hij schrijft: „Want door het teeken Gods aan het kind medegedeeld, wordt de belofte, die den godvruchtigen ouderen is gedaan, gelijk als door een ingedrukt zegel bevestigd en vast en

bondig verklaard, te weten, dat de Heere niet alleen hunlieden, maar ook hun zaad tot een God zal wezen, en dat Hij niet alleen henlieden met Zijn goedheid en genade wil achtervolgen, maar ook hun kinderen en nakomelingen tot in het duizendste geslacht. En dewijl hierin de zeer groote goedertierenheid Gods zich vertoont, zoo geeft ze vooreerst een ruime stof, om zijn eer en heerlijkheid te verkondigen, en overstort de godvruchtige harten met een zonderlinge blijdschap, waardoor zij meteen krachtiger opgewekt worden, om zulk een vriendelijken Vader wederom lief te hebben, dien zij ook bezorgd zien voor hun nakomelingen. En of iemand hierop wilde zeggen, dat de belofte Gods alleen genoeg behoorde te zijn, om de zaligheid van onze kinderen te bevestigen, zoo acht ik op zulk zeggen niet, overmits het God anders heeft goed gevonden, die gelijk Hem onze zwakheid zeer wel bekend is, ons in deze zaak zooveel heeft willen toegeven en tegemoet komen. Die derhalve de belofte Gods aangaande het uitbreiden van Zijne barmhartigheid op hun kinderen omhelzen, die moeten bedenken, dat zij uit kracht van hun ambt gehouden zijn hun kinderen voor de gemeente te stellen, om die met het teeken der barmhartigheid te laten teekenen, en daaruit zichzelf tot een vaster vertrouwen te versterken, als zij voor hun oogen zien, dat het verbond des Heeren in de lichamen van hun kinderen wordt ingedrukt“ (IV, 16, 9).

Calvijn acht dus het nut van den kinderloop voor de ouders niet gering.

Zij zelf worden daardoor versterkt in hun geloof aan de verbondsbelofte.

Er gaat van het teeken en zegel, dat de kinderen ontvangen, tot hen een verklaring uit.

Met die verklaring moeten zij zichzelf versterken.

Doch Calvijn wacht er zich wel voor te beweren, dat ook de ouders de beteekende zaak verkrijgen.

Meer dan een bevestiging en verklaring bekomen zij niet.

Die is van hooge waarde.

Zij strekt tot rijken troost.

Maar een sacramentele betekenis heeft zij voor hen niet.

Trouwens, elders breidt Calvijn die bevestiging en verklaring van de verbondsbelofte tot de geloovigen in het algemeen uit.

Tot de gansche gemeente, in wier midden de Doop wordt bediend.

Hij zegt: „Hierop, hierop is de satan voorwaar uit, wanneer hij den kinderdoop met zoo groot geweld bestormt, opdat namelijk deze betuiging en dit teeken uit het midden worde weggenomen en dat alzo de belofte zelve, die daardoor voor onze oogen gesteld wordt, eindelijk allengskens verdwijnen mocht“ (IV, 16, 32).

Bij elke Doopsbediening wordt alzo de belofte Gods aan de geheele gemeente voor oogen gesteld.

Het is er satan om te doen de geheele gemeente van den troost, welken de kinderdoop ieder geloovige schenkt, te berooven.

Hoezeer Calvijn wezen en nut van elkander onderscheidt, blijkt wel uit wat hij omtrent de gedoopte kinderen verklaart. „De kinderkens ontvangen ook eenig voordeel uit hun doop, dewijl ze, in het lichaam der kerk ingelijfd zijnde, den anderen lidmaten te aangename zouden zijn en destomeer bevolen. Daarenboven, wanneer ze groot worden, zoo worden ze door hun doop niet slechtelijk vermaand en opgewekt tot een ernstige begeerte, om God te dienen, van wien zij door het openlijke teeken der aanneming, tot Zijn kinderen aangenomen zijn geweest, eer ze vanwege hun teere jonkheid Hem voor hun Vader bekenen konden. Eindelijk moet ons deze bedreiging zeer verschrikken, dat God dien zal straffen, die veracht Zijn kind met het teeken des verbonds te teekenen, omdat door zulk een verachting de aangeboden genade verworpen en gelijk als afgezworen wordt“ (IV, 16, 9).

Wie nu met elkander vergelijkt de uitdrukkingen, welke Calvijn voor de sacramentele werking zelf heeft gebruikt en deze, waarin hij het nut of voordeel aan den Doop verbonden beschrijft, merkt aanstonds op, dat de eerste meer centraal is, de laatste meer den omtrek van het zieleleven raakt.

En waar Calvijn nu alleen bij de ouders van nut en voordeel van den kinderloop spreekt, volgt

daaruit, dat zij zulk een centrale werking niet ondervinden.

Het gevoelen van Calvijn kan dan aldus worden geresumeerd:

1o. Er is een bijzondere sacramentele genade, welke betrekking heeft op het zaad des geloofs.

2o. Voor het ontvangen van de beteekende zaak is geen subjektieve geloofsaanvaarding noodig.

3o. Het is er ver van verwijderd, dat de ouders in de eerste of zelfs in de tweede plaats de beteekende zaak bij den Doop van hun kind zouden ontvangen.

4o. Het is er evenver vandaan, dat het kind eerst deel aan de beteekende zaak zou krijgen, wanneer het tot zijn verstand is gekomen.

5o. Bij den Doop van het kind gaat het speciaal om de verborgen inwerking Gods op de ziel. Hiermee gelooven wij dan ook het beroep, dat Dr v. d. V. S. op Calvijn deed, geheel te hebben ontzenuwd.

Wij laten dan nu Calvijn verder rusten.

De dualistische inspiratie-theorie wint veld.

Onder de dualistische inspiratie-theorie — de naam duidt het reeds aan — wordt verstaan, dat men met betrekking tot de inspiratie der Schrift een dualisme, een tweeheid aanneemt.

De Bemiddelings-theologie stelde het zoo voor het eene deel der Schrift n.l. de godsdienstig zedelijke waarheden zijn ons met onfeilbaarheid geopenbaard, het andere deel, dat historische beschrijving enz. omvat, levert afdoende bewijzen van menselijke feilbaarheid.

Deze theorie werd een tijdlang in breede kringen verdrongen door andere.

De modernistische theologie wilde van een onfeilbaar deel in de Schrift in het geheel niet weten.

En ook de konsekwent toegepaste dynamische theorie, welke in de personen der schrijvers een inspiratie in verschillende graad onderstelde, moest alle onfeilbaarheid prijsgeven.

Doch in den laatsten tijd wijzen allerlei tekenen erop, dat de dualistische inspiratie-theorie herleeft.

Onder hen, die zich van Assen afscheidden, werden uitingen in dien geest vernomen.

In Zuid-Afrika openbaarde Prof. Dr J. du Plessis zich als een aanhanger daarvan.

Ook beschouwingen van Roomsche theologen wettigden het vermoeden, dat deze theorie daar opgang begon te maken.

Zeer duidelijk kwam dit onlangs in „De Maasbode“ aan het licht, waar een recensie van de rectorale oratie van Prof. Dr G. Ch. Aalders werd gegeven.

Ten bewijze daarvan nemen wij het volgende over:

Voor ons is de Bijbel eerst en vooral een godsdienstig boek, opgevat en geschreven op de wijze van ouden. Men moet er ons geen rekenschap van vragen als gold het hier een profane wereldgeschiedenis, geschreven volgens moderne critische methode. De apologet kan noch mag zulk een standpunt aanvaarden; hij zou zoo doende het voornaamste doel van den Bijbel vergaten; hij moet onderscheiden tusschen den objectieven zin van den tekst en den subjectieven zin van den schrijver.

Alleen voor den objectieven zin nemen wij de onmogelijkheid van dwaling aan. Elk geschrift immers, of het geïnspireerd is of niet, biedt niet alleen bevestigingen van den schrijver, maar geeft ook een menigte van de ideeën en gedachten, die in hem leven. Deze ideeën en gedachten leven al schrijvend in den auteur; hij drukt ze soms ook uit zonder dat men zeggen kan, dat hij ze zelf bevestigt met eigen gezag. De schrijver spreekt en schrijft over iets als iedereen; het is echter steeds de vraag waarover hij iets wil leeren. Men kan het over den eigenlijken inhoud van een verhaal eens zijn, maar van meening verschillen over bijkomstigbeden. Dit geldt vooral voor de oudste Bijbel-verhalen. Alle katholieken lezen in het derde hoofdstuk van het eerste Bijbelboek den zondeval van het eerste menschenpaar en trekken er de leerstellige gevolgen uit. Maar alle katholieken zijn het niet eens over allerlei bijzonderheden van dit verhaal. En, volgens de uitspraak van het Kerkelijk Leergezag, behoeft dit laatste ook niet.

De Bijbelschrijvers hebben hun boeken geschreven met een godsdienstig-zedelijk doel. Ook in hun geschiedverhalen willen zij dogma en moraal leeren, om dit laatste met zekerheid te kunnen doen, zijn zij geïnspireerd. Zij bevestigen hun verhalen, ook het geschiedkundig karakter ervan, in zoover een en ander betrekking heeft op een godsdienstige leer. Dat alleen is het voorwerp van hetgeen de Bijbelschrijvers willen leeren. En indien zij dat doen met gebruikmaking van overleveringen, en die overnemen in den vorm zooals zij reeds lang bestonden, dan doen de Bijbelschrijvers dat in zoover die overleveringen hun voldoende toeschijnen voor het doel dat zij nastreven.

Van zuiver geschiedkundig standpunt beschouwd

— geschied-
ten zin —
omstandig-
nen; maar
door niets
te kunnen
— Hoeren
tegenover
Men kan
den zonde
was in de
het was —

Wij gek-
zoo zoude
like leer
hun op de
tor in de
het per-
den te

Op dit E-
grooter ver-
Haar bes-
reeds van
Maar zij
aan de o-
Schrift vas-
Sinds gie-
over slag.

Wat zulk
Aan een
Zooveel
den met h-
feilbaarheid
alleen kom-
Maar zij
Het Woc-
Waarom

— Verwijt
Tijl ander
Impeta van
verzekeren,
werker van
genaamde
Wij begr-
deze verkle-
Toch gek-
die niet n-
Dr Impo-

POPULAI
iets over h-

Selma Lap-
viele legende-
het leven van
te verzamele-
blik, ons wei-
hare, schilt
den“ 4) Me-
Evangelisch
halen verme-
te laten rust-
interesseert,
Nieuwtestam-
Jezus, zijne
nieuwtestam-
uit de eerste
len, waarvan
handelt. 5) I-
wijze van h-
uitzondering

In de eer-
limering spr-
van haar
waarvan ze
over de gebe-
in: „De Heil-
gaande in de
vrouw heeft
maken om h-
dan eindelijk
harder, „eer-
tegen alle m-
maar is inw-
nen nemen,
in te dragen,
vriende ma-
en ze noch z-
den. Hij beg-
houden, toen
hebben: „W-
het toch, dat
zaat Jozef d-
had om in te
grot lagen, v-
nen wanden
I wonder o-
hij gaat zelf
hartigheid h-
onschuldige
de grot, en h-
aangedaan e-
„En hij n-
een zachte w-
en zei dat h-
„Maar op

„Opstandige Jeugd“.

The Revolt of Modern Youth, by Judge Ben Lindsey and Wainwright Evans

Het woord „opstandig“ is in de mode tegenwoordig. Sinds Jo van Ammers—Küller's Opstandigen heeft het furore gemaakt, en nu Ben Lindsey's Revolt of modern Youth in het Hollandsch vertaald is onder den titel Opstandige Jeugd, is het opnieuw in ieders mond.

Maar als een woord zoo inslaat als dit, zit daar dikwijls meer achter dan een gril der mode. Inderdaad, in het onderhavige geval duikt het iets aan, dat in de lucht zit. Wat zeg ik, in de lucht? Helas, het zit dieper, het zit in de harten; in de harten, ook en niet het minst van de moderne jeugd.

Niets nieuws? Och neen. Reeds in het eerste bijbelboek wordt het ons gezegd, dat God zag, dat het beginsel van 'menschen hart ten eenenmale afteekent beoos, boos, zondig; dat wil immers zeggen opstandig.

Maar toch openbaart zich die opstandigheid niet in alle tijden even sterk. Zelden is er zeker een periode in de geschiedenis geweest, waarin de onwil om zich aan eenig gezag te onderwerpen zoo sterk aanwezig was, maar bovenal zoo opzettelijk gevoed werd, als in onze dagen.

Natuurlijk is er ook een opstandigheid, die goed moet genoemd worden. Tegen onrecht komt ons gemoed, in dien het wil is, in opstand. Zouden wij de opstandigheid onzer vaderen tegen priesterdwang en vorstentirannie afkeuren? En stemmen we niet in met den Engelschman, wanneer hij het verzet van zijn volk onder leiding van den grooten Oranje, stadhouder-koning Willem III, tegen de dwingelandij van den Roomschen Stuart Jacobus II, een „glorious revolution“ noemt?

Het hangt er maar van af, of het is de opstandigheid van een Mozes, dien zachtmoedigsten van alle menschen, tegen Pharaon, den gewaanden zoon der goden, omdat deze het bevel Gods wederstaat, of dat het is de opstandigheid van een Voltaire, die het „ni Dieu, ni Maître“, geen God en geen Meester, huldigt en het godslasterlijke „Ecrasez l'Infame“, verpletter den eerlooze (doelende op Christus) de wereld inslingert. Een streven naar vrijheid overeenkomstig Gods Woord, of de roep tegen God en den Christus: „Laat ons hante

HERP.

ook maar een ondeelbaar oogenblik erom zou den denken, dat hij met de sluipwesp misschien kon worden vereenzelvigd.

Zulk een combinatie is eenvoudig onmogelijk. Schreven we een tijd geleden, dat wij niet zoo bekropen waren om alle medewerking aan bladen van andere richting onvoorwaardelijk te veroordeelen, laten wij nu mogen meedeelen, dat wij die clausule opzettelijk opnamen met het oog op hem.

Wij weten, dat hij indertijd voor de „N. R. Cl.“ als verslaggever optrad voor vergaderingen van onze zijde.

Hij deed dat zeer objectief.

Als hij in de „Kamper Kerkbode“ schrijft, dat hij nimmer één letter van eigen gedachte in de „N. R. Cl.“ plaatste, dan aanvaarden wij dat voetstoots.

Het klopt geheel met den indruk, welken wij van zijn verslaggeving hadden.

Meer dan eens hebben wij den takt bewonderd, waarmee hij soms loslippigheden in de discussie wist weg te werken.

Geen enkele indiscretie kon hem dan ook worden ten laste gelegd.

Waar hij, naar hij verzekert, zich geheel buiten de kwesties hield, poogde hij ook in de „N. R. Cl.“ geenerlei invloed op den gang van ons kerkelijk leven te oefenen.

Zoo betrad hij dan ook niet het terrein, dat voor onze pers moet worden gereserveerd.

Afbrek aan onze pers deed hij niet.

Zijn houding was loyaal.

Hij volgde de juiste methode om aangaande onze kerken voorlichting te geven, indien de liberale pers die per se uit de eerste hand wilde hebben, zonder daarbij die pers te maken tot een orgaan om eigen gedachten te ventileren of geestverwanten te bestrijden.

Wij stellen er dan ook prijs op, ofschoon hij er ons niet een letter om verzocht, uitdrukkelijk uit te spreken, dat onze kritiek in deze materie volstrekt langs hem lieging.

werking niet

an aldus wor

nteete genade, d des geloofs. eteekende zaak arding noodig.

dat de ouders plaats de be n kind zouden

dat het kind k zou krijgen, gekomen.

gaat het spe ds op de ziel. et beroep, dat heel te hebben

rusten

t veld.

theorie — de t verstaan, dat tie der Schrift

semit.

het zoo voor:

godsdienstig.

onfeilbaarheid

historiebeschrij

bewijzen van

n breede krim

e van een on

neel niet weten.

te dynamische

schrijvers een

lerstelde, moest

n allerlei toe

spiratie-theorie

en afscheidde

nomen.

Dr J. du Ples

che theologen

e theorie daar

in „De Maas-

icensie van de

Aalders werd

het volgende

rooral een gods-

rekenchap van

de wereldgeschie-

ritische methode.

een standpunt

het voornaamste

noet onderschei-

aan den tekst en

trijver.

nemen wij de

ik geschrift im-

ir geeft ook een

en, die in hem

al in schrijvend

ook uit zonder

il bevestigt met

el schrijft over

steeds de vraag

kan het over

haal eens zijn,

bijkomstigheden.

el-verhalen. Alle

ldstuk van het

het eerste men-

stellige gevolgen

niet eens over

aal. En, volgens

ergezag, behoeft

aken geschreven

Ook in hun ge-

moraal leeren;

innen doen, zijn

verhalen, ook

in zoover een

dsdienstige leer-

hetgeen de Bij-

en zij dat doen

en, en die over

lang bestonden,

zoover die over-

aan voor het doel

punt beschouwd

geschiedkundig dan genomen in profanen en strikten zin — kan de Bijbeltekst zijn samengesteld onder omstandigheden, die ons onvolmaakt kunnen schijnen; maar de godsdienstige waarde verliest daar door niets. Niet de mogelijkheid een akte van geloof te kunnen doen over het juiste oogenblik van 'Heeren dood, brengt ons in de beste gesteltenis tegenover de onmetelijke weldaad der Verlossing. Men kan ook doordringen zijn van het geloof in den zondeval zonder zeker te weten of er een slang was in het paradijs of wat voor een soort slang het was en of ze sprak en hoe ze sprak.

Wij gelooven niet, dat katholieke Bijbelgeleerden zoo zonden schrijven als professor Aalders; de katholieke leer der inspiratie van de H. Schrift belet hem op deze wijze zoo sterk den menschelijken factor in de H. Schrift uit te schakelen en zoo beslist het persoonlijk denken bij den Bijbeluitleg aan banden te leggen.

Op dit punt dreigt er tusschen Rome en ons grooter verwijdering te komen.

Haar beschouwing van de inspiratie week toch reeds van de onze af.

Maar zij hield tot voor betrekkelijk korten tijd aan de onfeilbaarheid van de gansche Heilige Schrift vast.

Sinds gingen echter sommigen harer theologen over stag.

Wat zullen hiervan de gevolgen zijn?

Aan een berekening wagen we ons niet.

Zoo veel is tastbaar, dat de echte Gereformeerden met hun beschouwing van de volstrekte onfeilbaarheid van de Schrift hoe langer hoe meer alleen komen te staan.

Maar zij durven die vereenzaamde positie aan.

Het Woord Gods staat achter hen.

Waarom zouden zij dan vreezen?

— Verwijt noch blaam.

Uit andere bladen bemerkten wij, dat Dr C. N. Impeta van Kampen zich gedrongen voelde te verzekeren, dat hij niet de ééne, beruchte medewerker van vroeger in de „N. R. Cl.“, de zoo-genaamde „sluipwesp“ is geweest.

Wij begrijpen zeer wel, hoe hij er toe kwam deze verklaring te publiceren.

Toch gelooven wij, dat ons Gereformeerde volk die niet noodig had.

Dr Impeta staat voor ons te hoog, dan dat we

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur

door

W. M. LE GOINTRE.

XIX.

Selma Lagerlöf heeft op haar reis in het Oosten ook vele legenden hooren vertellen, betrekking hebbende op het leven van Jezus en het was juist iets voor haar, die te verzamelen en ze, gekleurd door haar fantasierijken lik, ons weer te geven, gelijk ze dat dan gedaan heeft in hare, schitterend-geschieden: „Christuslegenden.“ Met groote dichtelijke vrijheid wordt hier het Evangelisch gegeven behandeld en met apocryphe verhalen vermengd. De laatste hadden wij ons voorgenomen te laten rusten. Wie zich voor het apocryphe Jezus-beeld interesseert, zij verwezen naar het werk van H. Bakelaar: Nieuwtestamentische Apocriefen of het nadere over Jezus, zijne ouders en Apostelen en andere (voornamelijk nieuwtestamentische) personen, volgens schrijvers vooral uit de eerste twee eeuwen onzer jaartelling, in twee delen, waarvan in u. het eerste deel vooral over Jezus zelf handelt. Maar, voor Lagerlöf's geheel-eigensoortige wijze van behandeling van deze materie willen wij een uitnodiging maken.

In de eerste legende laat Selma Lagerlöf haar herinnering spreken: als klein kind heeft ze uit den mond van haar Grootmoeder heel veel verhalen behuisterd, waarvan ze vrijwel alles vergat, behalve het ééne verhaal over de geboorte van Christus, dat ze ons dan navertelt in: „De Heilige Nacht“. Hier wordt Jozef geteekend, uitgaande in den donkeren nacht om vuur te leenen. „Mijn vrouw heeft pas een kind gekregen en ik moet vuur aannemen om haar en den kleine te verwarmen.“ Hij komt dan eindelijk bij een vuur in 't open veld en vraagt den herder, „een oud, knorrig man, onvriendelijk en hard tegen alle menschen“, om vuur. De herder staat het toe, maar is inwendig blij, dat Jozef toch niets mee zal kunnen nemen, daar hij geen schep had om de heete kolen in te dragen. Maar, dan ziet hij, tot zijn verbazing, dat de vreemde man de kolen met zijn handen in zijn mantel lei en ze noch zijn handen brandden, noch zijn mantel zongden. Hij begrijpt er niets van en vraagt (waar ook zijn bouden, toen Jozef naar het vuur ging, hem niet gebeten hebben): „Wat is dit toch voor een nacht? En hoe komt het toch, dat alle dingen barmhartigheid betoonen?“ Hij gaat Jozef dan na en ziet, „dat de man zelfs geen hutje had om in te wonen, maar dat zijn vrouw en kind in een grot lagen, waar niets te zien was dan kale, naakte steenen wanden“. Dan voltrekt zich, in den heiligen nacht, 't wonder ook aan dezen man, „hard voor alle menschen“, hij gaat zelf, in de nabijheid van het kind Jezus, barmhartigheid betoonen: „Toen dacht de herder, dat dit arme, onschuldige kindje wel dood zou kunnen vriezen daar in de grot, en hoewel hij een hardvochtig man was, werd hij aangedaan en wilde het kind helpen.“

„En hij nam zijn ransel van de schouders en nam er een zachte witte schapepels uit, gaf die aan den vreemde en zei dat hij het kindje daarop moest leggen.“

„Maar op hetzelfde oogenblik dat hij ook toonde barm-

hartig te kunnen zijn, werden zijn oogen geopend en hij zag wat hij te voren niet had kunnen zien en hoorde wat hij te voren niet had kunnen hooren.

„Hij zag, dat om hem heen een dichtgesloten kring van engeltjes met zilveren vleugels stond. En ieder van hen had een harp in de hand en allen zongen luid, dat dien nacht de Verlosser geboren was, die de wereld zou redden uit haar zonden.“

Zoo leerde de Grootmoeder aan haar kleinkind, dat ook op het Kerstfeest het ene noodige is, „dat wij oogen hebben, die Gods heerlijkheid kunnen zien“.

Zeer aandoenlijk heeft de schrijfster in haar vierde legende: „De Kinderen van Bethlehem“ de ontzettende kindermoord, op bevel van Herodes, beschreven, die zij, zooals meerderen, zich denkt te zijn geschied in het paleis des konings. De moeders zijn daar met haar zoontjes genoodigd om feest te vieren, ter gelegenheid van den verjaardag van Herodes' jongsten zoon. Aangrijpend is het contrast, dat hier wordt bereikt, als de zorgeloos-genietende jonge kinderen ons geteekend worden en daar, tegenover, staande, onbeweeglijk, rondom de feestgalerij, in dubbele rijen, de Romeinsche soldaten in volle uniform, als klaar tot den slag. Straks grijpt dan, als één der kinderen een soldaat al te dicht nader, alsof dat een ontzettende misdaad was, de vreeselijke slachting plaats. Ook Maria was met haar kind gekomen op het feest en weet als door een wonder te ontkomen aan den dooden-den zwaardslag van den soldaat, die den uitgang bewaakte, dezelfde, die door het kind Jezus eens, toen hij in groote hitte buiten Bethlehem op wacht stond, door een dronk water verfrisch was. Straks wordt alle moeite gedaan om juist dat, aan het bloedbad ontsnapte, kind te vangen, maar weer laat dezelfde krijger het uit Bethlehem gaan. Maria heeft het kind op den arm, maar, als hij vraagt te zien, wat zij daar heeft, ziet hij niets dan een bos witte lilies, dezelfde, die daarbuiten zoo rijk bloeiden, waarmee hij ook eens het kind Jezus had zien spelen. Hij laat hen door, tot vlak daarna het bevel komt de poort te sluiten en hij begrijpt, dat het gezochte kind toch was op den arm van de vrouw, bij wie hij meende lilies te zien. En dan begint hij de achtervolging, vast besloten zijn prooi nu niet meer te laten ontkomen, vreezend den toorn van Herodes. Eindelijk, terwijl hij al dacht: „Ik moet het opgeven“, vindt hij den man, de vrouw, het kind, in diepen slaap verzonken, in een rotsbolte, aan den ingang waarvan een schoone lillieplant bloeide. Hij brengt zijn zwaardpunt bij 't hart van het kind om het met één stoot te kunnen dooden. Maar, een oogenblik wil hij nog, wreed, genietend van den aanblik van zijn slachtoffer.

En, in dat moment gaat zich ook aan hem, in de directe nabijheid van het kind Jezus, het wonder voltrekken: opmerkzaam geworden door al de wonderlijke dingen, hem overkomen in verband met dit kind, verzinkt hij in gedachten en trekt zijn zwaard terug.

„Mij past het niet dit kind te dooden, dat mijn leven gered heeft“ (door dien dronk water in zijn bezwijking). „En hij boog zich neer en legde zijn zwaard naast het kind neer, opdat de vluchtelingen bij hun ontkomen begripen zouden aan welk gevaar zij ontkomen waren.“

Toen zag hij, dat het kind wakker was. Het lag hem met zijn mooie oogen aan te zien, die als sterren straalden.

En de krijgsman boog een knie voor het kind.

„Heer, Gij zijt de machtige“, sprak hij. „Gij zijt de sterke, de overwinnaar. Gij zijt degene, dien de goden liefhebben. Gij zijt degene, die slangen en schorpioenen in het stof treedt.“

Hij kuste de voeten van het kind en ging zachtkeus uit de grot, terwijl de kleine hem lag na te kijken met groote, verwonderde kinderoogen.

Hierbij sloot zich dan aan: „De Vlucht naar Egypte“, waarbij het wonder plaats grijpt van den reusachtigen palmboom, die zich, op het woord van Jezus, naar omhoog buigt, om de ouders en het kind in het leven te behouden met zijn dadele.

In de volgende legende: „In Nazareth“ wordt het bekende apocryphe gegeven verwerkt van het maken van leenen vogeltjes door Jezus, waarvan er enkele vertelden worden door Judas, terwijl de drie overigen voor dat lot gespaard blijven; Jezus klapte in de handen en riep: „Vliegt weg, vliegt weg“, waarna de drie vogels inderdaad hun vleugels gaan bewegen en angstig haddend de dak-zoot bereiken.

Ook teekent zij ons den twaalfjarigen Jezus, „In den Tempel“, waarbij aan het kind een drietal wonderlijke dingen gelukken, die aan het volk bewijzen moesten, naar de traditie wilde, dat hij eens alle volken der aarde onder zijn heerschappij zou brengen, dat hij rechtvaardig en zondeloos was en eens zeker in het Paradijs zou komen. Eindelijk vinden zijn verontruste ouders hem en roept zijn moeder hem schreiend tot zich, waarop hij ook terstond komt. „Waarom schreit ge?“ vroeg het kind; „ik wist niet dat de dag voorbij was. Ik dacht, dat het nog morgen was, en ik kwam bij u, zodra ik uw stem hoorde.“

„Mijn zoon“, antwoordde de moeder, „ik schrei, omdat ge loch voor mij verloren zijt. Mij zult ge nooit meer toebehooren. Van nu af aan zal uw geheele streven zijn: rechtvaardigheid, en uw verlangen zal uitgaan naar het Paradijs en uw liefde zal alle arme menschen omvatten, die de aarde bevolken.“

Een uiterst-merkwaardig gegeven wordt verwerkt in het bekende verhaal van: „De Zwesdoek van de Heilige Veronica“: de oude min van keizer Tiberius, Faustina, de meestvertrouwde persoon uit zijn omgeving, die hem altijd de waarheid zei, na hem voor een tijd verlaten te hebben, keert tot hem terug, als ze hoort, dat de keizer door een ontzettende, ongeneeslijke ziekte is aangetast en een ieder hem verlaten had.

Zij heeft gehoord van een jonge vrouw, uit de Sabijnse bergen, bij wie ze toevlucht had gezocht, in den tijd, dat ze den keizer had verlaten, die eens door dezelfde ziekte, de melancholie, aangetast was, maar door een groot profeet in Palestina, den Profeet van Nazareth, alleen door oplegging van zijn hand op haar voorhoofd, daarvan wonderlijk genezen. Zie hier het verhaal daarvan: als het gerucht door het land gaat van een groot Profeet, die zelfs melancholie kan genezen, is er onder die ongelukkigen maar ééne, die het gelooft: „Zij ging weg van de anderen om te trachten naar de stad Nazareth te komen, waar de Profeet zijn verblijf hield. En op een dag, toen ze over groote vlakten wandelde, ontmoette ze een man, die lang en slank was, een bleek gezicht had en wiens haar in gladder zwarte lokken lag. Zijn donkere